

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

GÜVENLİ VE EŞİT KENT POLİTİKALARI:
Uluslararası Standartlar ve İyi Uygulama Örnekleri

KENTSEL DEMOKRASİ

Dr. Çağıl Öngen-Köse

GÜVENLİ VE EŞİT KENT POLİTİKALARI: ULUSLARARASI STANDARTLAR VE İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

-2-

KENTSEL DEMOKRASİ

Yazar

Dr. Çağıl Öngen Köse

Araştırma Ekibi

Burcu Hatiboğlu Kısacık
Çağıl Öngen Köse
Özge Sanem Özateş Gelmez
Selda Taşdemir Afşar

Katkıda Bulunanlar

Anjelic Kelavgil
Arzu Şenyurt Akdağ
Ebru Ergin
Gizem Tanay Aksaç
İlhan Tezel
Merve Demircan
Semahat Dicle Maybek
Tuğçe Koçoğlu

Tasarım

FGRAP Ajans | CMD

Mart 2022

www.esitkentankara.org

hgk.ankara@gmail.com

+90 531 880 19 50

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	1
Kentsel Demokrasi Hakkı Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Temel Alan Güvenli Kentler.....	2
Uluslararası Belgelerde Kentsel Demokrasi	6
Kentsel Demokrasi Hakkına İlişkin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Standartları ve Önerilen Göstergeler.....	18
Kentsel Demokrasi Hakkı: İyi Uygulama Örnekleri.....	26
Kaynakça.....	32

KENTSEL DEMOKRASİ

Giriş

Bu çalışma, Avrupa Birliği finansmanı ile Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği (CEİD) tarafından yürütülen “Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi” projesi kapsamında Engelli Kadın Derneği (ENGKAD) tarafından yürütülen “Herkes için Güvenli ve Eşit Kent Ankara” projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Proje, özel olarak Ankara’nın herkes için güvenli ve eşit bir kent olabilmesi için kentsel politika ve hizmetlere duyulan ihtiyaçları, uluslararası standartlar ve iyi örnekler çerçevesinde analiz ederek, hak temelli savunuculuk çalışmaları için sivil toplum ve yerel yönetimler arasındaki iş birliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Proje, ENGKAD’ın koordinatörlüğünde beş temel hak alanında Ankara yerinde aktif olarak izleme ve savunuculuk yapan örgütlerle iş birliği içerisinde yürütülmektedir. Bu kapsamda çocuk hakları alanında Fikir Sanat Atölyesi (FİSA) Çocuk hakları Birimi, gençlik hakları alanında İnsanca Yaşam ve Demokratik Toplum Derneği (İYADER), yaşlı hakları alanında Uluslararası Yaşlılara Saygı Federasyonu (UYSAF), kadın hakları alanında Yeryüzü Kalkınma Kooperatifi ve LGBTİ+ hakları alanında 17 Mayıs Derneği, herkes için güvenli ve eşit bir Ankara’nın inşasında aktif rol almaktadır.

Bunun yanı sıra projenin yürütülmesinde Çankaya Belediyesi ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi iştirakçi olarak destek vermektedir. Dolayısıyla bu rapor, Ankara’ya uluslararası standartlar ve bu kapsamda tanımlanan toplumsal cinsiyet eşitliğine dair göstergeler çerçevesinde bakabilmek için kapsamlı bir çerçeve sunmakta, birçok kent için de yol gösterici olabilecek uluslararası ve ulusal iyi örnekleri sıralamaktadır. Rapor içeriğinde, sırasıyla, barınma hakkı, kentsel demokrasi hakkı, kentsel hizmetlere ve bakım hizmetlerine erişim hakkı ve çevre hakkı konularındaki uluslararası insan hakları belgeleri, bu belgelerin kapsamı, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli olan insan hakları standartları ve göstergeleri, iyi uygulama örnekleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Bu açıdan rapor, kent hakkının öncelikli alanları olarak tanımlanan barınma hakkı, kentsel demokrasi hakkı, kentsel hizmetlere ve bakım hizmetlerine erişim hakkı ile çevre hakkı çerçevesinde hak temelli izleme ve savunuculuk yapan/yapmak isteyen sivil toplum örgütleri için kapsamlı bir kaynak niteliğindedir.

Umuyoruz ki, rapor içeriği başta Ankara olmak üzere daha güvenli ve eşitçe yaşayabileceğimiz kentler inşa etme sürecinde hak temelli sivil toplum örgütlerinin ve belediyelerin izleme ve savunuculuk açısından kapasitelerini güçlendirecek şekilde kullanılır.

KENTSEL DEMOKRASİ HAKKI ÇERÇEVESİNDE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ TEMEL ALAN GÜVENLİ KENTLER

Dr. Çağıl Öngen-Köse

- Yeryüzü Kalkınma Kooperatifi Kurucu Üyesi
- Toplumsal Cinsiyet Uzmanı

Kentsel demokrasi, kente ilişkin alınacak kararlarda kentte yaşayanların fikirlerinin alınarak, kenti paylaşan kadın, LGBTİ+, çocuk, genç, yaşlı, engelli, göçmen gibi grupların farklılaşan ihtiyaç ve taleplerine uygun olarak kentin planlanmasına ve yönetimine katılabilmeleri olarak özetlenebilir. Kentsel demokrasi ya da kentlilerin katılımı kentte yaşayanların yerel düzeyde katılım sağlayabilecekleri doğrudan ya da temsili demokratik mekanizmalar yoluyla gerçekleşebilir. Fransız Marksist filozof Henri Lefebvre tarafından kavramlaştırılan kent hakkı, kentin sadece içinde yaşanan ve kentli olanlara çeşitli olanaklar sunan bir mekân olmasının ötesine geçen şekilde kentte yaşayanların kenti dönüştürme ve şekillendirme hakları olduğunu vurgular. Kentin değişim değerine indirgenerek metalaşması karşısında durarak, herkes için eşit, yaşanabilir ve demokratik bir kentin inşasını savunur (Uzunçarşılı Baysal, 2011, s.35). Kent hakkı bağlamında kentlilerin katılım hakkı ise kentte yaşayanların kentin planlanması ve yönetiminde daha çok söz sahibi olmaları yönünde karar alma mekanizmalarının ve kentsel mekânın kontrolünü devletten kent sakinlerine aktarılması anlamına gelmektedir (Önkal ve Sümer, 2014, s. 101-102). Kolektif bir hak olan kent hakkı bu yönüyle, demokratik mekanizmalar yoluyla kentin, kentte yaşayanların farklılaşan ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda dönüştürülmesine alan açar.

Fenster (2005), Lefebvre'den bu yana, kent hakkı üzerine olan alanyazına ilişkin feminist bir eleştiri getirerek kent hakkı kavramının etnik, kültürel ve toplumsal cinsiyetle de bağlantılı olan ataerkil iktidar ilişkilerini yeterince dikkate almadığını öne sürerken, bu ilişkilerin cinsiyetler açısından kent hakkına erişimi farklı biçimlerde etkilediğinin altını çizmektedir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rol ve sorumlulukları ekseninde, etnik ve kültürel olarak da değişiklik gösterebilen biçimde kadınların gündelik yaşamlarında kenti kullanmaya ilişkin çeşitlenen deneyimlerinin mutlaka analiz edilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır (Fenster, 2005). Kent yaşamının çerçevesini çizen kente ilişkin politika ve uygulamaların eşitsiz toplumsal cinsiyet ilişkilerini daha da pekiştirip pekiştirmedeği ya da tam tersine eşitsizlikleri dönüştürmeyi hedefleyip hedeflemediği sorgulanmalıdır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini hedefleyen kent planlaması süreci, en temelde kadınların ve LGBTİ+'ların kentsel kaynaklara ve olanaklara erişimlerini ve kentteki kararlara katılımlarını sınırlandıran mevcut toplumsal cinsiyet rol ve beklentilerinin farkında olmayı gerektirir. Toplumsal cinsiyete duyarlı kentsel planlama, kamusal alan kullanımlarını farklılaştıran cinsiyetçi iş bölümünün kadınlara yüklediği görünür olmayan ve ücretlendirilmeyen evle ilgili işler ve bakım sorumluluğunu, kamusal alanları kullanırken karşılaşılan eril şiddetten korunma gibi meseleleri gündemine alır. Yereldeki kamusal hizmetlerin (altyapı hizmetlerinin yanı sıra ulaşım, eğitim, sağlık, bakım hizmetleri gibi) planlanmasında hem pratik toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarını hem de eşitsizlikleri dönüştürmek üzere stratejik

toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarına yanıt vermeye odaklanır. Bu açıdan yaşadıkları kentin fiziksel ve toplumsal inşasında söz hakkı verilmeyenlerin güçlenmeleri ve kendi yaşamlarını etkileyen kararlara katılmalarına yönelik olarak yereldeki demokratik katılım süreçlerini işler kılar.

Kentlilerin sosyo-ekonomik dinamikler, farklı yaş grupları, toplumsal cinsiyet, engellilik gibi kesişimsel boyutlar üzerinden farklılaşabilecek ihtiyaçlarına yanıt verebilir bir kent politikasını üretebilmek kuşkusuz kentsel demokrasinin yaşama geçmesiyle ilintilidir. Katılım açısından en güçsüz konumda olan toplumsal gruplara kadar genişletilmiş bir katılım hakkı, herkes için eşit bir kenti ortaya çıkarabilecek temel unsurdur. Kentlilerin, doğrudan ya da seçilmiş temsilciler yoluyla, kentteki yaşamlarını etkileyen kentsel alanların, politikaların ve hizmetlerin planlanması, bütçelendirilmesi, uygulanması, değerlendirilmesi ve izlenmesi süreçlerine aktif katılım göstermeleri, kentteki herkesi kapsayacak şekilde yaşam kalitesinin arttığı, kentlilerin kendilerini güvenli hissettikleri kentin inşa edilmesi anlamını taşır.

Kentsel demokrasi hakkı, kentin tüm sakinleri için olanaklı kılabilmede önemli yol haritaları uluslararası sözleşmeler, bildirgeler, tavsiye kararları ya da Habitat konferansları gibi uluslararası toplantıların sonucunda yayınlanmış raporlardır. Bu belgeler kentlilerin katılım hakkının hayata geçmesine ilişkin norm ve standartları belirlemektedir. Katılım hakkının tam olarak uygulanması noktasındaki temel ilkeleri, araçları, olanakları ve mücadele alanlarını göstermektedir. Bir sonraki bölümde kentsel demokrasinin hayata geçirilmesinin normatif çerçevesini çizen başlıca uluslararası belgelere yer verilmiştir. Ardından uluslararası belgelerin kentsel demokrasiyi, kentin çocuk, genç, yaşlı, kadın, LGBTİ+, engelli ve diğer dezavantajlı kılınmış gruplara mensup tüm üyeleri için gerçekleştirmede belirlemiş olduğu standartlara karşılık gelen göstere önerileri ile Türkiye ve dünya kentlerinden kentsel demokrasi bağlamında iyi uygulama örnekleri sunulmuştur.

KENTSEL DEMOKRASİ

ULUSLARARASI BELGELERDE KENTSEL DEMOKRASİ*

*Uluslararası belgeler kronolojik olarak sıralanmış ve özetlenmiştir.

**Birleşmiş Milletler-
Habitat I Vancouver
Deklarasyonu ve
Vancouver Eylem Planı –
Habitat I (1976)**

Kentlilerin katılımı, insan yerleşimlerine ilişkin karar alma süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Kentliler kendi yaşamlarını derinden etkileyecek kararların alınma sürecine doğrudan katılabilmelidirler. Katılım karmaşık ve birbiriyle bağlantılı sorunların ve acil ihtiyaçlara ilişkin kentte yaşayanların farkındalığını artırır.

Katılım yukardan aşağıya, paralel ya da aşağıdan yukarıya gerçekleşebilir. İlk ikisi strateji, planlama ve politikaların uygulamaya konmasının temelini oluştururken, sonuncusu gerçek anlamda demokratik sürecin esasıdır.

Kadınların insan yerleşimlerine ilişkin planlama, tasarlama ve uygulamaya koyma süreçlerine aktif katılımının önündeki engellerin kaldırılması için gerekli tüm çaba gösterilmelidir.

Kentlilerin katılımı, siyasi ve kurumsal engellerin kaldırılması ve bilgi alışveriş sürecinin açık ve anlamlı kılınmasıyla mümkün olabilir. Alternatif fikirlerin ifade edilebilmesini sağlayacak mekanizmaların ve bilgiye erişim olanaklarının yokluğu etkin katılımın önündeki başlıca engellerdir.

İnsan yerleşimlerinin siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişiminde kentlilerin stratejik planlama, uygulama ve yönetim süreçlerine katılmaları esastır. Bunun için kadın ve erkeklerin insan yerleşimlerinin gelişimini etkileyen bütün hususlara ilişkin kararlardaki rolleri güçlendirilmelidir.

Planlama süreçlerine azami katılımı sağlamak için planların hazırlanma ve uygulamaya konma aşamalarında daha fazla kentlinin dahil olabilmesini sağlayabilecek önlemler alınmalıdır. Bunlar belgelerin hazırlık aşamalarına kentlilerin katılımı, planlama süreçlerinde yöneticiler ve kentliler arasındaki iletişimi kolaylaştıracak ve güçlendirecek yolların artırılması, kadınların barınma, altyapı, ulaşım, kamusal hizmetlere erişimlerinin planlanmasında katılımlarına özel önem verilmesi şeklindedir.

Katılım en dezavantajlı kılınmış grupların içerilmesini sağlamak üzere topluluk örgütlenmelerinin, gönüllü grupların, meslek örgütlerinin ve mahalli örgütlenmelerinin rollerin güçlendirilmelidir.

Gençlerin, engellilerin ve yaşlıların aktif katılımlarını sağlayabilecek yöntemler izlenmelidir.

Kentlilerin toplumu dönüştürmede rol sahibi olduklarına ilişkin farkındalık arttıran mekanizmalar yaratılmalıdır. İnsan yerleşimlerinin gelişimine dair politikaların oluşturulmasında ve uygulanmasında tamamen kontrol sahibi olabilmelerine yönelik örgütlenme yolları oluşturulmalıdır.

**Birleşmiş Milletler -Rio
Yeryüzü Zirvesi Gündem
21 Eylem Planı (1992)**

Yoksullukla mücadele, çevre ve kalkınmaya ilişkin sorunların çözümlerinde yerel eylemler, yerel yönetimlerin katılımı ve yerel yönetimlerle yapılacak iş birlikleri önemli paya sahiptir. Yerel yönetimlerin, insanlara en yakın yönetim düzeyi olmasından hareketle, sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmek üzere halka eğitim verme ve onları harekete geçirmede hayati bir rol oynamaktadır.

Tüm yerel yönetimler, kendi yönetim sınırları içinde yaşayan kentlilerle, yerel kuruluşlarla ve özel teşebbüslerle diyalog kurarak kendi "yerel gündem 21" planlarını benimsemelidirler.

**Birleşmiş Milletler -Rio
Yeryüzü Zirvesi Gündem
21 Eylem Planı (1992)**

Sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik en iyi stratejileri belirlemek için yerel yönetimler, istişare ve fikir birliği oluşturma gibi katılımcı araçlar yoluyla gerekli bilgisel temeli kentlilerden, yereldeki sivil toplum örgütleri ve iş ve sanayi örgütlerinden öğrenmektedirler.

Yerel yönetimler kendi politika ve programları, yasal düzenlemeler Gündem 21 hedeflerine ulaşmak üzere değerlendirilmeli ve gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

Yoksulluk, kalkınma ve çevre sorunlarıyla etkili bir biçimde mücadele edebilme stratejisi kaynaklara, üretime ve insanlara odaklanarak başlamalıdır. Demografik sorunları, sağlık ve eğitim alanındaki gelişmeleri, kadın haklarını, gençlerin, yerli hakların ve yerel örgütlenmelerin rolleri ile iyi yönetimle bağlantılı olarak demokratik katılım süreçlerini dikkate almalıdır.

Tüm kentlilerin ve yerel örgütlenmelerin aktif katılımları için gerekli olanaklar sağlanmalı, özellikle, kadınların, çocuk ve gençlerin ve yerli halkların tam ve etkin katılımları için özel mekanizmalar üretilmelidir.

**Avrupa Konseyi -Avrupa
Kentsel Şartı
(1992)**

Kentsel gelişmenin temeli, özerk ve mali bağımsızlığı olan yerel yönetimlerde halkın doğrudan katılımının sağlanmasıdır.

Yerel demokrasinin gereği olarak, kentte kişileri etkileyen kararların duyurulması, bu kararlara ilişkin fikir beyan etme, karar verme süreçlerine kentlilerin katılımları sağlanmalıdır.

Dezavantajlı kılınmış kişileri ve azınlık grupları temsil eden örgütlerle iş birlikleri kurulmalıdır. Kentin tasarımı ve kentteki sosyo-kültürel hizmetlerin planlanması, sunulması ve daha nitelikli bir hale getirilmesi için düzenli fikir alışverişlerinin gerçekleştirildiği olanaklar hayata geçirilmelidir.

Göçmen topluluklarının yerel düzeydeki siyasi yaşama etkin katılımları için sağlanmalıdır. Kamu bilgilerine ve danışma süreçlerine erişimleri için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Kentteki insan haklarının varlığı yerel demokrasinin ilkelerin yaşama geçirilmesine bağlıdır. Kentte yaşayanların karar alma süreçlerine aktif katılabilmeleri için bilgi edinme ve fikir beyan etme haklarının tanınması şarttır.

Yerel politik yaşama katılım kentte yaşayanların temsilcilerini özgürce ve demokratik yollarla seçebilmesinden geçer.

Yerel politik yaşamdaki etkin katılımın gerçekleşmesinin yolu kentte yaşayanların yerel, politik ve idari yapılar üzerinde etkin olabilmeleridir. Bunun için de yereldeki baskı gruplarının tanınması, kentlilerin yürütmeye bağlı yönetim kurullarında görevler alabilmeleri ve yerel yönetimi işler kılan denetleyici mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir.

Yerel yönetimler gençlerin yerel yaşama katılımlarını sağlayarak onların demokratik kurum ve kuruluşlara olan bağlılıklarını artırır. Ayrıca gençlerin istihdam, konut, çevre, kültür, eğlence, eğitim, sağlık gibi alanlardaki özel ihtiyaçlarına yanıt veren politikaların geliştirilmesini sağlar.

**Avrupa Birliği Fırsat
Eşitliği Komisyonu -
Kentte Kadınlar Avrupa
Şartı
(1994)**

Karar alma süreçlerinde var olabilmek güçlenmenin temel koşuludur. Kadınlar kentsel mekanlar, konutlar, ulaşım ve çevrenin niteliği üzerine karar alma süreçlerinin tümüne her zaman katılmalıdırlar.

Kadınların sosyal refah hizmetlerinin yönetimi, kamu kaynaklarının idaresi, kadınların gereksinim duydukları kaynakların sağlanması konusunda bilgiye erişimleri olmalıdır.

Eşitlikçi katılım süreçleri, kadınları dayanışma ağlarını için yeni dayanışma ağlarını destekleyecek şekilde oluşturulmalıdır. Kadınların katılımlarının genellikle yereldeki dayanışma eylemleriyle başladığı göz önüne alınarak alternatif katılım yolları yaratılabilir.

Yerel katılım süreçlerinde kadınların katılımı için özel stratejiler belirlenmeli ve uygulamaya konmalıdır. Kadın mimar ve şehir planlamacılarının pilot projelere dahil edilmeleri, kadın örgütlerinin kentteki kamusal alanların planlanması süreçlerine katkı vermelerinin sağlanması, kentteki yaşamın, kente dair sorunların ve ihtiyaçların kadın bakış açısıyla değerlendirilmesi bu stratejiler arasında yer almaktadır.

**Birleşmiş Milletler -
Habitat II
Hedef ve İlkeler,
Taahhütler ve Küresel
Eylem Planı (1996)**

İnsan yerleşimlerinin geliştirilmesinde geniş ölçekli katılımın sağlanmasına olanak sağlayacak, cinsiyete duyarlı kuramsal ve yasal çerçevelerin geliştirilmesi gereklidir.

Başta kadınlar, engelliler, yerliler, gençler ve çocuklar olmak üzere kentin tüm paydaşları arasında sürekli diyalogun sağlanarak katılımcı yaklaşım kurumsallaştırılmalıdır.

İnsan yerleşimlerinin geliştirilmesinde kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik mevzuat, politika ve programlarda cinsiyete duyarlı perspektif benimsenmelidir. İnsan yerleşimlerinin planlanması, geliştirilmesi ve izlenmesinde cinsiyete duyarlı göstergelerin ve metodolojilerin geliştirilmesi önemlidir. Cinsiyete göre ayrıştırılmış veriler toplanmalı ve analiz edilmelidir.

Kadınların insan yerleşimlerinin planlanmasına ve karar alma süreçlerine tam ve eşit katılımlarını teşvik eden politika ve uygulamalar ortaya konmalıdır.

Yoksulluk içinde yaşayan grupların temsilcileri ile kamu, özel ve sivil toplum örgütlerinden temsilcilerinin geniş ölçüde katılımını sağlayacak mekanizmalar oluşturulmalıdır.

Cinsiyet, yaş, engellilik temelinde farklılaşan ihtiyaçları gözetenek tam ve eşit katılımı sağlayacak politika ve programlar bu gruplarla diyaloglar kurularak oluşturulmalı, mahalli örgütlenmeler ve sivil toplum örgütlerinin katılımı desteklenmelidir.

Korunmasızlığın, sosyo-ekonomik koşulların yanı sıra karar alma süreçlerinden dışlanmaktan, fırsat ve olanaklara eşit bir biçimde erişememekten kaynaklandığını bilerek hareket edilmelidir. Onların bilgiye erişim ve kendilerini ilgilendiren topluluk, konut meseleleri ve yereldeki karar alma süreçlerine katılımları sağlanmalıdır. Katılımlarının önündeki yasal engeller ve ayrımcı pratikler ortadan kaldırılmalıdır.

Engelli ve yaşlıların bağımsız yaşamalarının önünde duran engelleri ortadan kaldırmak üzere özel önlemler geliştirilmeli, sivil toplum örgütleri, semt ve mahalle örgütlenmeleriyle birlikte hareket edilmelidir.

**Birleşmiş Milletler -
Habitat II
Hedef ve İlkeler,
Taahhütler ve Küresel
Eylem Planı (1996)**

Gençlerin sahip oldukları potansiyeli gerçekleştirebilmelerine olanak sağlayacak biçimde insan yerleşimlerinin geliştirilmesindeki rollerini güçlendirecek iş birlikleri oluşturulmalıdır.

Mevcut kaynakların herkesin yararına kullanılmasına yönelik olarak kentlilerin yaşadıkları topluluklara aktif katılma hakları yasalarla güvence altına alınmalı, etkin politika ve programlarla hayata geçirilmelidir.

Birey, grup ve toplulukların yerel düzeydeki gereksinimlerinin ve önceliklerinin belirlenmesinde aktif olacakları geniş tabanlı katılım mekanizmaları kurulmalıdır.

**Birleşmiş Kentler ve
Yerel Yönetimler (UCLG)
- Kentte İnsan Haklarının
Korunmasına İlişkin
Avrupa Şartı (2000)**

Tüm kentliler yereldeki temsilcilerin özgür ve demokratik seçimi yoluyla siyasi yaşama katılma hakkına sahiptirler.

Kentte iki yıldan uzun süre ikamet eden tüm yetişkin bireyler belediye seçimlerinde oy hakkına sahip olmalıdırlar.

Demokratik katılım belediye yönetimlerinin periyodik seçimlerinin ötesinde bir anlama sahiptir. Buna göre, kentliler ve onların yer aldığı örgütlenmeler kamusal müzakerelere, belediye yönetimine doğrudan soru sorabilecekleri oturumlara, belediye referandumlarına, halka açık toplantılara erişebilmelidirler.

Kentteki belediye yönetimleri ve seçilmiş temsilciler, ülkenin yasal düzenlemelerine uygun olarak ve açıklık ilkesi gereğince hem kendilerini hem de çalışmalarını denetleyecek mekanizmalara sahip olmalıdır.

**Avrupa Konseyi -
Kentlilerin Yerel Kamu
Yaşamına Katılımına
İlişkin Tavsiye Kararı
(2001)**

Yerel kamu yaşamına katılım politikalarının temel ilkelerinden biri kentlilerin yereldeki çeşitli meselelere ilişkin açık ve kapsamlı bilgiye erişim haklarının güvence altına alınmasıdır.

Kamu yetkileri ve kentliler arasındaki iletişime önem verilmeli, kentlilerin içinde yaşadıkları topluluğa dair aidiyet ve katkı sunma sorumluluğu taşıma hisleri cesaretlendirilmelidir.

Sınırları katı kurullarla çevrili yollar yerine deneyimlere açık ve güçlenmeye öncelik veren katılım araçları tercih edilmelidir.

Kentlilerin katılımını olumlu ya da olumsuz etkileyen durumları ve tercih edilen katılım araçlarını belirleyebilmek üzere izleme ve değerlendirme araçlarının kullanılması yararlı olacaktır.

Yerel katılım konusunda farklı kentler arasında iyi uygulama örnekleri hakkında bilgi alışverişleri yapılması ve karşılıklı öğrenme olanaklarının sağlanması yararlı olacaktır.

Kentliler arasında aktif katılım açısından dezavantajlı kılınabilecek gruplara özellikle dikkat edilmelidir.

Yerel politikalara katılımında kadınların adil temsiline önem verilmelidir.

Yerel toplulukların sürdürülebilir kalkınması kapsamında çocukların ve gençlerin taşıdıkları potansiyellere özel önem verilmelidir.

Yerel kamu yaşamında kentlilerin katılımını güçlendirmek üzere atılacak adımlardan biri eğitim yoluyla demokratik bir toplum ve katılıma dair farkındalık arttırmaktır.

**Avrupa Konseyi -
Kentlilerin Yerel Kamu
Yaşamına Katılımına
İlişkin Tavsiye Kararı
(2001)**

Yereldeki yetkililer ve seçilmiş temsilciler çalışmalarında uymakla yükümlü oldukları kuralları, etik ilke ve standartları belirlemeleri için teşvik edilmelidirler. Yereldeki kurumların ve yetkililerin çalışmalarında şeffaflık ilkesini gözetmeleri gerekmektedir.

Kentlilerin yaşadıkları toplumu ilgilendiren kararlara ilişkin bilgi sahibi olarak katılım gösterebilmelerine yönelik olarak kapsamlı bir iletişim politikası izlenmelidir.

Kentlilerin hem yerel çevrelerinde hem de belediyelerin faaliyetlerinde daha fazla etki sahibi olabilmelerine yönelik olarak mahalle demokrasisi gibi olanaklar geliştirilmelidir. Bu sayede kent sakinlerinin doğrudan ya da mahalle dernekleri aracılığıyla kentsel projelerin planlanmasında (yeşil alanların ve parkların oluşturulması ve bakımı, suçla mücadele, çocuk-yaşlı-hasta bakımı gibi faaliyetler gibi) etkin rol alabilmeleri mümkün olabilir.

Kentliler ve seçilmiş yerel temsilciler arasındaki diyalog teşvik edilmeli, kentlilerin doğrudan karar vermede rol oynayabileceği yollar (kamuya açık toplantılar, forumlar, yuvarlak masa toplantıları, kamuoyu yoklamaları gibi) ve iletişim teknikleri (interaktif web siteleri, çok kanallı yayın araçları gibi) geliştirilmelidir.

Kentlilerin yerel planlamalar kapsamında uzun vadeli stratejik kararlar üzerindeki etkileri arttırılmalıdır. Projelerin tasarlanması, bütçeleme, finansal planlama gibi adımlara daha fazla dahil olabilmeleri sağlanabilir.

Yerel yönetimlerin çalışmalarının kentlilerce değerlendirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik olarak geri bildirim mekanizmaları oluşturulmalıdır.

Katılım konusunda çeşitli engellerle karşılaşabilecek kadınlar, gençler, sosyal haklardan yoksun gruplar ya da yönetim organlarında temsil edilmeyenler gibi gruplara özel önlemler geliştirilmelidir. Bu grupların katılımlarını teşvik edecek medya kampanyaları düzenlenebilir. Onlarla bir araya gelmek üzere tasarlanmış düzenli toplantılar, konferanslar organize edilebilir ve düzenli olarak talepleri ve geri bildirimleri alınabilir.

Kadınların karar alma organlarında dengeli katılımlarını sağlamak üzere aile ve çalışma yaşamını uzlaştırıcı politikaların hayata geçirilmesi gibi düzenlemeler yapılmalı, seçim listelerinde, yerel konseylerde ve yerel yönetim organlarında kota uygulamaları uygulanmalıdır.

Gençlerin katılımlarına yönelik olarak okullar demokratik süreçlerin öğrenilmesi için önemlidir. Yerel yönetimlerin bünyesinde çocuk meclislerinin ve genç meclislerinin oluşturulması çocuklarla ve gençlerle diyalog kurulabilmesini ve onlara kentlilik bilincini aşılamasını sağlayabilir.

Gençlik örgütlerinin kentle ilgili projelerin planlanmasında rol almaları sağlanabilir.

Yerel seçimlerde ya da yerel referandumlarda gençlerin de oy kullanabilmesine yönelik olarak yaş sınırı düşürülebilir.

**Avrupa Konseyi -
Gençlerin Yerel ve
Bölgesel Yaşama
Katılımına İlişkin Yeniden
Düzenlenmiş Avrupa Şartı
(2003)**

Gençler toplumun demokratik yapılarına ve süreçlerine dahil olmalı, kendilerini ve yaşamlarını etkileyecek konularda seslerini duyurabilmeli ve kararlara katılabilmelidirler. Gençler içinde yaşadıkları toplumun hak ve sorumluluk taşıyan aktif bireyleri olarak kabul edilmelidir.

Demokratik yaşama katılım oy kullanma ve seçimlerde aday olmanın ötesinde, toplumsal kararları etkileyecek biçimde eylemlere ve aktivitelere katılma, haklara, olanaklara ve araçlara sahip olmaktır.

Yerel ve bölgesel idareler gençlerin demokratik yaşama katılımları için önemlidir. Bu sayede gençler demokrasi ve aktif yurttaşlığa ilişkin deneyimler kazanırlar.

Yerel ve bölgesel idareler etnik, toplumsal, kültürel açıdan toplumda dezavantajlı kılınmış gençlerin katılımı için özel önlemler almalıdır.

Okullar gençlerin toplumsal yaşama katılım, demokrasi, yurttaşlık, insan hakları konularında eğitim almalarında önemli bir rol taşımaktadır.

Gençlerin kendilerini ilgilendiren konular, hizmetler ve olanaklara ilişkin bilgiye erişim hakları vardır. Gençlerin kendileri için önem taşıyan konulardaki aktiviteler ve projeler içerisinde yer almaları onların siyasi yaşama katılmaları için cesaretlendiricidir. Yerel ve bölgesel idareler gençlerin ihtiyaçlarına yönelik hizmetler sunan, bilgi edinme ve danışma merkezleri oluşturmalıdır.

Gençlerin içinde yaşadıkları toplumda faaliyet gösteren gençlik örgütlerine katılma hakları vardır. Yerel ve bölgesel idareler, gençlik örgütlerini desteklemeli ve bütçe ayırmalıdır.

Gençlik konseyleri, gençlik parlamentoları, gençlik forumları gibi gençlerin kendilerini etkileyen politikalarla ilgili olarak yerel ve bölgesel idarecilerle diyalog kurabilecekleri ve kendilerini ifade edebilecekleri yapılar oluşturulmalıdır.

**UNESCO Dünya Kadın
Forumu - Uluslararası
Kadınların Kent Hakkı
Şartı (2004)**

Kadınların yerel yönetimlerde karar alma süreçlerinde azami katılımlarını güvence altına almak üzere kota, olumlu eylem gibi yasal düzenlemelere, kadınların mahalle örgütlenmeleri ve kent konseylerinde yer almalarına ve kadın liderlerin desteklenmesine ihtiyaç vardır.

Yerel yönetimler resmi olarak kadın örgütlerini ve feminist örgütlerini tanımalıdır. Kentin fiziki planlaması, kentsel güvenlik, konut projeleri, kamusal alanlar gibi kamu politikalarının karar süreçlerinde yer almalarını sağlayacak ve bu sayede kadın ve erkeklerin farklılaşmış ihtiyaçlarına yanıt verilmesini olanaklı kılacak katılım süreçleri kurumsallaştırılmalıdır.

Kadınların kente dair kararlara katılımlarının önünde duran engellerin (kültürel kalıpyargılar, ev içi emeğe dair cinsiyetçi iş bölümünün yarattığı eşitsizlikler, işsizlik, sadece kadın ve çocuklardan oluşan haneler, yaş, cinsel yönelim, etnik köken temelli ayrımcılıklar gibi) dikkate alınması şarttır.

Özel alandaki cinsiyetçi iş bölümünü dönüştürmeyi, kamusal ve özel alandaki eylemlere dair dikotomileri değiştirmeyi ve gerekli kültürel dönüşümlere katkı sunmayı hedefleyen kamu politikaları olmalıdır.

Yaş gruplarını, etnik ve kültürel farklılıkları dikkate alarak kamu harcamalarının yapılmasını olanaklı kılacak, kadınların ve kadın

UNESCO Dünya Kadın Forumu - Uluslararası Kadınların Kent Hakkı Şartı (2004)

örgütlerinin katılımlarını güvence altına alacak biçimde toplumsal cinsiyete dayalı katılımcı bütçeler hazırlanmalıdır.

Kadınların hane içindeki ücretsiz emeklerini ve ekonomik katkılarını görünür kılacak zaman kullanımı araştırmaları gibi çalışmalar resmi istatistiklere mutlaka dahil edilmelidir.

Kadın ve erkeklerin kentteki yaşam kalitelerini belirleyen farklılıkları izleyebilmek üzere kentte toplumsal cinsiyete göre ayrılaştırılmış göstergeler geliştirilmelidir.

Birleşmiş Milletler - Dünya Kent Hakkı Şartı (2005)

Herkesin doğrudan ve seçilmiş temsilciler yoluyla, yerel kamu idarelerinin şeffaflığının, etkililiğinin ve özerkliğinin güçlenmesi amacıyla kamu politikalarının ve belediye bütçelerinin hazırlanması, uygulamaya konması ve yönetimine katılmaya hakkı vardır. Kentliler, demokratik parametreler, sosyal adalet ve sürdürülebilir çevreye ilişkin koşullar çerçevesinde kentsel alanın mülkiyet hakkına sahiptir. Kamu politikaları sosyal olarak adil, toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde ve kentsel alanın çevresel olarak dengeli kullanımına özenli biçimde oluşturulmalı ve hayata geçirilmelidir.

Kamu politikalarının ve bütçenin planlanması, detaylandırılması, onaylanması, yönetimi ve değerlendirilmesi süreçlerine kadınların ve erkeklerin geniş kapsamlı, doğrudan, adil ve demokratik katılımlarını sağlamak üzere kurumsallaşmış olanaklar yaratmalıdır.

Birleşmiş Milletler -Engelli Hakları Sözleşmesi (2006)

Engellilerin kendilerini doğrudan ilgilendirenler de dahil olmak üzere politika ve programlarla ilgili karar alma süreçlerine etkin olarak katılabilmelidirler.

Engellilerin diğer bireylerle eşit biçimde seçme ve seçilme hakları dahil olmak üzere siyasi ve kamusal yaşama etkin katılma hakları vardır.

Engelliler uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde kendilerini temsil eden örgütler kurabilmeli ve içinde yer alabilmelidirler.

Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi - Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı (2006)

Demokratik toplumun temel koşulu kadınların ve erkeklerin karar alma süreçlerine dengeli bir biçimde katılmalarıdır. Kadınların ve erkeklerin dengeli katılımına yönelik olarak yerel yönetimler gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler. Bu bağlamda, azınlık gruplarda yer alan kadın ve erkeklerin dahil tüm kadın ve erkeklerin dengeli katılımlarını sağlayabilecek danışma kurulları, mahalle konseyleri, e-katılım, katılımcı planlama çalışmaları gibi farklı katılım stratejileri geliştirilmelidir.

Yerel yönetimler kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması için eşitlik eylem planları ve programları ile gerekli araçları sağlamalıdır. Eşitlik eylem planları ve programlarının hayata geçirilmesi için gerekli insan kaynağı, mali ve diğer kaynakları tahsis etmelidirler.

<p>Avrupa Konseyi - Avrupa Kentsel Şartı 2 Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto (2008)</p>	<p>Özellikle katılım açısından, demokrasinin güncel taleplerini dikkate alan bir kentsel yönetim modelinin inşa edilmesi bir gerekliliktir.</p> <p>Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı (1985)'nda yer alan değerlerin ve ilkelerin doğrultusunda kentlilerin kamuyu ilgilendiren konulara katılım haklarının tam olarak hayata geçirilmesi için çaba gösterilmelidir. Bu bağlamda temsili demokratik mekanizmaların yanında halk meclisleri, yerel referandumlar gibi katılımcı demokratik uygulamaların yapılandırılması önemli olacaktır.</p> <p>Kentsel projelerde kentte yaşayanlara danışmak üzere yeni bilgi teknolojilerinden yararlanılması bilginin karşılıklı ve hızlı iletimini sağlayarak demokratik katılımı zenginleştirecektir.</p>
<p>Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG) - Gwangju İnsan Hakları Şehirleri Deklarasyonu (2011)</p>	<p>İnsan hakları şehirleri, katılımcı demokrasi ilkelerine bağlı, şeffaf ve hesapverebilir olmalıdır. Yerel yönetimlerin bütçe yama, politika geliştirme, uygulama, izleme ve değerlendirme olmak üzere karar alma süreçlerinin tümüne yönelik olarak kamunun bilgi alma, iletişim ve katılım haklarını gözeten etkin ve hesapverebilir mekanizmalar benimsenmelidir.</p>
<p>Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG) – Kentte İnsan Hakları Küresel Şartı – Gündemi (2011)</p>	<p>Tüm kentlilerin kentin yönetimine katılma, kamu politikalarının değerlendirilmesine ilişkin soru sorma ve kamunun şeffaf ve hesap verabilir olma yükümlülüğü taşıdığı kentlerde yaşama hakları vardır.</p> <p>Kadınların ve azınlıkların katılım haklarını tam olarak kullanabilmeleri için özel önemler alınmalıdır.</p> <p>Çocukların kendilerini ilgilendiren kararlara katılımları teşvik edilmelidir.</p> <p>Kent bütçesinin oluşturulmasında danışma süreçlerinin tanımlanması, yerel proje, program ve politikaların katılımcı planlanması ve değerlendirilmesi için sistemler yaratılması önerilen eylemler arasındadır.</p>
<p>Avrupa Konseyi - 18 Yaşından Küçük Çocukların ve Gençlerin Katılımına İlişkin Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları (2012)</p>	<p>Tüm çocukların ve gençlerin, yaşları ve olgunluklarına uygun olarak kendilerini ilgilendiren konularda dinlenme, ciddiye alınma ve karar alma süreçlerine katılmaya hakları vardır.</p> <p>Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin 12. Maddesi'nden hareketle çocukların kendi görüşlerini oluşturma, kendisini ilgilendiren konularda görüşlerini özgürce ifade etme hakları taraf devletlerce güvence altına alınmıştır.</p> <p>Çocukların ve gençlerin kararlara ve politika geliştirme süreçlerine katılımlarını desteklemek üzere 'eşgüdümlü yönetim' gibi yaklaşımlar benimsenebilir.</p> <p>Çocuk ve gençlerin katılım haklarına dair toplumdaki bilgi ve farkındalık düzeyinin artmasına yönelik olarak bilgilendirici ve eğitici çalışmalar yapılmalıdır.</p> <p>Çocuk ve gençlerin yönetimlerinde olduğu hükümet dışı örgütlere yetki ve destekler verilerek çocuk ve gençlerin demokrasi ve yurttaşlık bilinci geliştirmeleri sağlanabilir.</p>

Engelliler için Eşit Fırsatlar ve Yerel ve Bölgesel Düzeyde Katılımlarının Desteklenmesi Avrupa Konseyi Tavsiye Kararı (2014)

Engelli bireyler toplumun korunmaya muhtaç kırılgan bireyleri değil, benzersiz potansiyele, beceri ve güçlü yönleri sahip bireylerdir. Engelli bireylerin politika geliştirme süreçlerine katılımı engelliliğe ilişkin yaklaşımların eşitsizlikten eşitliğe ve koruma altına almadan içermeye doğru değişmesine olanak sağlar.

Siyasi katılım yalnızca oy kullanma ve seçimlerde aday olmanın ötesinde engellilerin kendi yaşamlarını etkileyebilecek politikaları etkilemek üzere haklara, araçlara, mekâna, olanaklara ve desteğe sahip olmalarıdır. Bunu bir yolu olarak engelliler engelli örgütleri içerisinde yer alarak bilgi ve deneyimlerini yansıtarak politika ve programların tasarlanması, uygulamaya konması, değerlendirilmesi ve izlenmesi süreçlerine katılmalıdırlar.

Yerel ve bölgesel idareleri ve engelli örgütlerinin iş birliği içerisinde engeli hak ve olanaklarını geliştirmek üzere stratejik eylem planları hazırlamaları ve uygulamaya konması için mali ve diğer kaynakların harekete geçirilmesi sağlanmalıdır.

Avrupa Konseyi - Gençlerin Haklara Erişimi Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları (2016)

Gençlerin karar alma süreçlerine katılımı erken yaşlardan itibaren gözetilmeli ve teşvik edilmelidir.

Gençlerin ve gençlik örgütlerinin politikaların yapım süreçlerine katılımları için mekanizmalar oluşturulmalıdır. Gençlerin kolaylıkla erişebilmeleri için yerel ve bölgesel idarelerle 'birlikte yönetim' ilkeleri benimsenebilir.

Gençlerin oluşturdukları bağımsız demokratik örgütlenmeler tanınmalı ve desteklenmelidir.

Gençlerin katılımlarını kolaylaştırabilecek e-katılım gibi araçlar tasarlanabilir.

Gençlerin demokratik haklarını kullanmalarını sağlamak üzere minimum oy kullanma ve aday olma yaşına dair düzenlemeler yapılabilir.

Birleşmiş Milletler - Habitat III Yeni Kentsel Gündem (2017)

İnsan yerleşimleri kırılgan grupların özel ihtiyaçlarını gözeterak tüm yaşayanların ihtiyaçlarının karşılanmasını ve tüm yaşayanların kente aidiyet duygusu hissedebilmelerini sağlamalıdır.

İnsan yerleşimlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, kadınların ve kız çocuklarının güçlenmeleri için kadınların her alanda karar verme süreçlerine tam ve eşit katılımı şarttır.

Kentin ekonomik gelişimi, yeni fırsatlar ve mücadele alanları kapsamında yereldeki kamu, özel ve sivil toplumu içeren tüm paydaşların etkin katılımları ve iş birlikleri önemlidir. Kadın örgütlerinin, gençlik örgütlerinin, yaşlı ve engelli örgütlerinin, akademik kuruluşların, meslek örgütleri ve sendikaların, göçmen derneklerinin, kültür derneklerinin, marjinal topluluklar, evsizler ve dezavantajlı kılınanların haklarını savunan örgütlerin yerel kamu politikalarının ve hizmetlerinin planlanması, kentsel alanların tasarlanması, bütçelendirilmesi, uygulanması, değerlendirilmesi ve izlenmesi süreçlerine etkin katılımları için gereken azami çaba gösterilmelidir. Burada sayılan tüm paydaşlarla doğrudan iş birlikleri kurulmasını sağlayacak yeni yollara başvurulmalıdır. Ayrıca bu grupların güçlenmeleri ve katılım için gerekli beceriler kazanabilmelerine yönelik kapasite artırıcı programlar olmalıdır.

**Birleşmiş Milletler -
Habitat III
Yeni Kentsel Gündem
(2017)**

Sivil toplumla kurulacak iş birliklerinde ve danışma süreçlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılmalı, kalıcı ve donanımlı mekanizmalar ve platformlar kullanılmalıdır.

Kentsel planlama ve yönetim süreçlerinin etkili ve şeffaf olması için e-yönetişim, coğrafi bilgi sistemleri gibi bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılmalıdır.

KENTSEL DEMOKRASİ

KENTSEL DEMOKRASİ HAKKINA İLİŞKİN TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ STANDARTLARI VE ÖNERİLEN GÖSTERGELER

Kentsel demokrasi hakkını koruyan uluslararası belgelerin onaylanması, devletlerin kentlilerin katılım haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik adımların atılmasına yönelik sorumluluklarını kabul etmeleri ve gerekli önlemleri yaşama geçireceklerini taahhüt etmeleri anlamını taşır. Yukarıda yer alan uluslararası nitelikteki insan hakları belgeleri üzerinden, kentsel demokrasinin çocuk, genç, yaşlı, kadın, LGBTİ+, engelli ve dezavantajlı kılınmış gruplara mensup kentlilerin yerel düzeydeki kararlara ve politika geliştirilmesi ve uygulanması süreçlerine toplumun eşit bireyleri olarak katılım haklarına yönelik standartlar izlenebilmektedir. Bu standartlar aynı zamanda, kentlilerin katılım haklarına ilişkin standartlar üzerinden hak savunuculuğu yapmak üzere gereken zemini sağlamaktadır.

Kentsel Demokrasi Standartları:

A	Yerelde karar alma süreçlerine katılımlarının önünde engeller olabilecek grupların (kadın, LGBTİ+, genç, yaşlı, engelli) karar alma süreçlerine tam ve etkin katılımları ve liderlik için eşit fırsatlar yaratmak üzere özel önlemler alınması (kota, olumlu eylem, yasal düzenlemeler vb.)
B	Yerelde karar alma süreçlerine katılımlarının önünde engeller olabilecek grupların temsilcileriyle ve bu alanda faaliyet gösteren sivil toplum örgütleriyle birlikte politikaların geliştirilmesi süreçlerinde etkin iş birlikleri kurulması, belediyelerin stratejik plan hazırlama süreçlerine katılmaları, izleme ve değerlendirme çalışmalarına katılmaları
C	Yerelde karar alma süreçlerine katılım hakkının tam olarak hayata geçmesini sağlayacak, yeniliğe ve gelişime açık mekanizmaların varlığı.
D	Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme, katılımcı bütçeleme.
E	Yerel yönetimlere katılımı izleyen ve değerlendiren mekanizmaların varlığı.
F	Yerel yönetimlere katılım konusunda eğitici ve farkındalık yaratıcı çalışmaların varlığı

A

LİDERLİK

Belediyede yönetim kademesindekiler (belediye başkanları, başkan yardımcıları, müdürler, müdür yardımcıları) içerisinde

Kadınların oranı (%)

LGBTİ+'ların oranı (%)

18-29 yaş arasındaki gençlerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Engellilerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

65 yaş üstü bireylerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Belediye meclis üyeleri içerisinde

Kadınların oranı (%)

LGBTİ+'ların oranı (%)

18-29 yaş arasındaki gençlerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Engellilerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

65 yaş üstü bireylerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Muhtarlar içerisinde

Kadınların oranı (%)

LGBTİ+'ların oranı (%)

18-29 yaş arasındaki gençlerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Engellilerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

65 yaş üstü bireylerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Kent Konseyi Genel Kurulu içerisinde

Kadınların oranı (%)

LGBTİ+'ların oranı (%)

18-29 yaş arasındaki gençlerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Engellilerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

65 yaş üstü bireylerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Çocuk liderli katılım mekanizmalarının varlığı

Genç liderli katılım mekanizmalarının varlığı

A

KARARLARA KATILIM

Kota, olumlu eylem, yasal düzenlemeler gibi stratejilerin varlığı

Çocukların katılımlarını sağlayacak stratejilerin varlığı

Gençlerin katılımlarını sağlayacak stratejilerin varlığı

Yaşlıların katılımlarını sağlayacak stratejilerin varlığı

Engellilerin katılımlarını sağlayacak stratejilerin varlığı

LGBTİ+'ların katılımlarını sağlayacak stratejilerin varlığı

Kadınların katılımlarını sağlayacak stratejilerin varlığı

Yabancı uyruklu/göçmen/mültecilerin katılımlarını sağlayacak stratejilerin varlığı

Etnik azınlıkların katılımlarını sağlayacak stratejilerin varlığı

Oy verenler içerisinde

Kadınların oranı (%)

LGBTİ+'ların oranı (%)

18-29 yaş arasındaki gençlerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Engellilerin kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

65 yaş üstü bireylerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Belediye Meclisi'nin halka açık toplantılarına katılan

Kadınların oranı (%)

LGBTİ+'ların oranı (%)

18-29 yaş arasındaki gençlerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Engellilerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

65 yaş üstü bireylerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

B

POLİTİKA GELİŞTİRME, UYGULAMA, İZLEME VE DEĞERLENDİRME **SÜREÇLERİNE KATILIM**

Belediyelerin stratejik plan, bütçe, program, rapor hazırlama süreçlerinde katılım sağlayan ve iş birliği yapılan sivil toplum örgütleri içerisinde

Kadın örgütlerinin oranı (%)

LGBTİ+ hakları örgütlerinin oranı (%)

Çocuk hakları örgütlerinin oranı (%)

Gençlik hakları örgütlerinin oranı (%)

Engelli hakları örgütlerinin oranı (%)

Yaşlı hakları örgütlerinin oranı (%)

Mülteci hakları örgütlerinin oranı (%)

Politika, program ve hizmetlerin izlenme ve değerlendirme süreçlerine katılım sağlayan ve iş birliği yapılan sivil toplum örgütleri içerisinde

Kadın örgütlerinin oranı (%)

LGBTİ+ hakları örgütlerinin oranı (%)

Çocuk hakları örgütlerinin oranı (%)

Gençlik hakları örgütlerinin oranı (%)

Engelli hakları örgütlerinin oranı (%)

Yaşlı hakları örgütlerinin oranı (%)

Mülteci hakları örgütlerinin oranı (%)

Dış paydaş toplantılarına katılım sağlayan ve iş birliği yapılan sivil toplum örgütleri içerisinde

Kadın örgütlerinin oranı (%)

LGBTİ+ hakları örgütlerinin oranı (%)

Çocuk hakları örgütlerinin oranı (%)

Gençlik hakları örgütlerinin oranı (%)

Engelli hakları örgütlerinin oranı (%)

Yaşlı hakları örgütlerinin oranı (%)

Mülteci hakları örgütlerinin oranı (%)

B

Sivil toplum örgütleriyle ortak yürütülen projeler kapsamında birlikte çalışma yapılan sivil toplum örgütleri içerisinde

Kadın örgütlerinin oranı (%)

LGBTİ+ hakları örgütlerinin oranı (%)

Çocuk hakları örgütlerinin oranı (%)

Gençlik hakları örgütlerinin oranı (%)

Engelli hakları örgütlerinin oranı (%)

Yaşlı hakları örgütlerinin oranı (%)

Mülteci hakları örgütlerinin oranı (%)

Belediye içerisinde çalışan mimar, peyzaj mimarı, şehir bölge planlamacıları içerisinde

Kadınların oranı (%)

LGBTİ+'ların oranı (%)

18-29 yaş arasındaki gençlerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Engellilerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

65 yaş üstü bireylerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Stratejik plan hazırlama ekibi içerisinde

Kadınların oranı (%)

LGBTİ+'ların oranı (%)

18-29 yaş arasındaki gençlerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Engellilerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

65 yaş üstü bireylerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

C

KENTSEL DEMOKRASİ MEKANİZMALARI

Belediye bünyesinde toplumsal eşitlik birimlerinin varlığı

Toplumsal eşitlik birimlerinin önerdiği kararların belediye meclisi kararları içindeki oranı (%)

Belediye bünyesinde kadın haklarına yönelik çalışma yürüten birimin varlığı

Belediye bünyesinde LGBTİ+ hakları, ayrımcılık ve şiddetle mücadeleyle yönelik çalışma yürüten birimin varlığı

Belediye bünyesinde çocuk hakları, ayrımcılık ve şiddetle mücadeleyle yönelik çalışma yürüten birimin varlığı

Belediye bünyesinde genç hakları, ayrımcılık ve şiddetle mücadeleyle yönelik çalışma yürüten birimin varlığı

Belediye bünyesinde engelli hakları, ayrımcılık ve şiddetle mücadeleyle yönelik çalışma yürüten birimin varlığı

Belediye bünyesinde yaşlı hakları, ayrımcılık ve şiddetle mücadeleyle yönelik çalışma yürüten birimin varlığı

Belediye bünyesinde mülteci hakları, ayrımcılık ve şiddetle mücadeleyle yönelik çalışma yürüten birimin varlığı

Kentsel demokrasiyi gerçekleştirmede geniş katılımı sağlamak üzere danışma ve izleme komitelerinin varlığı

Kentsel demokrasiyi gerçekleştirmede geniş katılımı sağlamak üzere mahalle tabanlı organların varlığı

Şikâyet, istek, memnuniyet ölçme ve değerlendirme mekanizmalarının varlığı

Şikâyet dilekçeleri içerisinde

Kadınlardan gelen şikâyetlerin oranı (%)

LGBTİ+'lardan gelen şikâyetlerin oranı (%)

18-29 yaş arasındaki gençlerden (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) gelen şikâyetlerin oranı (%)

Engellilerden (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) gelen şikâyetlerin oranı (%)

65 yaş üstü bireylerin (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) oranı (%)

Sığınmacı/göçmenlerden (kayıtlı cinsiyet verisine göre ayrıştırılmış olarak) gelen şikâyetlerin oranı gelen şikâyet oranı (%)

Şeffaflık, hesapverebilirlik, bilgi verme, danışma, istişare, konsensüs oluşturma gibi amaçlara yönelik elektronik tabanlı katılım uygulamalarının varlığı

Yerel eşitlik eylem planının varlığı

D

TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI VE KATILIMCI BÜTÇELEME

Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemenin varlığı

Katılımcı bütçeleme varlığı

E

KATILIM SÜREÇLERİNİN İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Katılım süreçlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik uygulamaların varlığı

F

KENTSEL DEMOKRASİNİN GELİŞİMİ İÇİN EĞİTİCİ ÇALIŞMALAR

Katılım konusunda eğitici ve farkındalık artırıcı çalışmaların yapılması

KENTSEL DEMOKRASİ HAKKI: İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Türkiye - İstanbul – Şişli Belediyesi Benim Bütçem

Şişli Belediyesi ve Şişli Kent Konseyi, Şişli Belediyesi'nin 2022 yılı bütçesini "Katılımcı Bütçe" anlayışı çerçevesinde planlamak üzere Benim Bütçem programını hayata geçirdi. Benim Bütçem ile, Şişli sakinleri, mahallelere tahsis edilmiş bütçelerin hazırlanma süreçlerine katılma, yapılan harcamaları izleme, denetleme ve hesap sorabilme olanağı bulabilmektedirler.

Fransa - Paris Katılımcı Bütçeleme

Dünya genelinde 13.000'den fazla olduğu tahmin edilen katılımcı bütçeleme örneklerinden biri Paris Belediyesi'ne ait. Paris'te ikamet edenler, oylamaya katılarak belediyeye projeler önerebilmekte ve belediye bütçesinin nerelere harcanmasını istediklerini belirtebilmektedirler. Yedi yaş üzeri tüm kent sakinleri, katılımcı bütçeleme süreci için özel olarak tasarlanmış internet sitesi üzerinden fikirlerini sunabilmekte ve fizibilite çalışmasını geçmiş proje fikirlerine oy verebilmektedirler. Bugüne kadar yaklaşık 2500 proje bu sürecin sonunda hayata geçmiştir.

Türkiye- İstanbul – Kadıköy Belediyesi Anlat Kadıköy

Kadıköy Belediyesi, stratejik plan hazırlanma süreci öncesinde kentliler, muhtarlar, akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve Kadıköy Kent Konseyi'nin ortak katılımlarıyla Kadıköy'ün mevcut durum analizini raporlaştırmakta ve web sitesinde erişime açmaktadırlar. Kadıköy Belediyesi yine internet sitesinde yer alan Anlat Kadıköy dijital platformu ile kent sakinleri belediye politika, program ve hizmetlerine ilişkin fikir ve önerilerini belirtebilmektedirler. Anlat Çocuk Kadıköy ise, çocukların kente dair planlara katılabilmelerine olanak vermektedir.

**“Bu bölümde
kentsel demokrasi
hakkına ilişkin
uluslararası insan
hakları standartları
çerçevesinde, dünyada
ve Türkiye toplumsal
cinsiyet eşitliği
perspektifine sahip iyi
uygulama örnekleri
sunulmuştur”**

USA - New York İnsanlar Park Yapıyorlar

New York sakinleri, internet sitesi üzerinden yaşadıkları New York kentindeki parkların tasarımını yapma imkanına sahipler. Parkın bütçesi ve tasarımına ilişkin söz sahibi olan New York'lular tasarımının bir parçası oldukları parklara da daha fazla aidiyet hissediyorlar.

Fransa - Grenoble Bağımsız Kentli Meclisleri

Grenoble kentinde yaşayanlar, Bağımsız Kentli Meclisi çerçevesinde yaşadıkları mahallelerin karar alma süreçlerine katılabiliyorlar. Kentte hayata geçirilecek projeler arasında öncelikleri belirleyebiliyor, katılımcı bütçelemeye katılabiliyorlar ve kentsel müzakere süreçlerine dahil olabiliyorlar.

Kadınların kentsel katılım haklarına ilişkin iyi uygulama örnekleri

Bogotá – Colombia SafetiPin

Bogotá şehrinde uygulanan bir mobil uygulama olan SafetiPin, kadın kullanıcıların uygulamaya katkılarıyla birlikte şehrin kadınlar için güvenli bir hale gelmesine yardımcı oluyor. Cep telefonu ya da tablet bilgisayarlara yüklenebilen bu uygulamada kullanıcılar haritadaki bölgeleri ışıklandırma, açıklık, görünürlük, kalabalık, güvenlik, yürüyüş yolunun varlığı, toplu taşımaya uzaklık, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine duyarlılık ve duygular olmak üzere dokuz kategori açısından değerlendirebiliyorlar. Bu sayede kentte güvenlik açısından düzenlemeler yapılması gereken noktalar da katılımcıların gözünden belediyelere iletilmiş oluyor.

Belçika - Brussels – Ixelles Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme

Ixelles belediyesi, 2015 yılından bu yana toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle mücadele etmek ve belediye bütçesini toplumsal cinsiyet temelinde farklılaşan ihtiyaçlara yanıt vermede daha etkin kullanmak üzere toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe oluşturmaktadır.

LGBTİ+'ların kentsel katılım haklarına ilişkin iyi uygulama örnekleri

Türkiye LGBTİ+ Dostu Belediyecilik Protokolü

Sosyal Politikalar, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPOD) ve Genç LGBT+ Derneği, belediyelere LGBTİ+ haklarının hayata geçirilmesindeki sorumluluklarını hatırlatmak amacıyla LGBTİ+ Dostu Belediyecilik Protokolü hazırlamışlardır. Yerel yönetimlerin LGBTİ+ haklarını gözeten ve kentteki temel haklarına ulaşabilmelerine yönelik LGBTİ+'ları kapsayıcı politikalar üretmeleri için belediyelere rehberlik eden bu 10 maddelik protokol, belediyelerin LGBTİ+ alanında hak savunuculuğu yürüten sivil toplum örgütleriyle birlikte çalışarak stratejik planların ve belediye bütçesinin hazırlanması, belediye mevzuatının cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerini de içerecek şekilde güncellenmesi ve belediyelerde eşitlik birimlerinin kurulması gibi somut adımlar tanımlamaktadır. 31 Mart 2020 yerel seçimleri öncesinde 26 belediye başkan adayı LGBTİ+ Dostu Belediyecilik Protokolü'nü imzalamışlardır.

Amsterdam - Barcelona - Cologne - Turin..... Gökkuşáğı Şehirleri Ağı

Gökkuşáğı Şehirleri Ağı, Avrupa kentlerinde yaşayan LGBTİ+'ların karşılaştıkları hak ihlalleri ve ayrımcılıklarla mücadele etmek, LGBTİ+ kentlilerin haklarını korumak üzere Avrupa'daki

yerel ve bölgesel idareler arasında iyi uygulama örneklerini, müdahale ve girişimleri ile LGBTİ+ kapsayıcı politika geliştirme süreçlerine ilişkin deneyimleri paylaşmak üzere kurulmuş bir ağıdır. Gökkuşáğı Şehirleri Ağı'na katılan kentlerin belediyeleri, LGBTİ+ örgütlerle kentsel politikalar ve hizmetlerin, belediye bütçelerinin hazırlanma süreçlerinde birlikte hareket ederek daha eşitlikçi ve daha kapsayıcı kentler inşa etmeyi taahhüt etmekte bu amaçla somut adımlar atmaktadırlar. İstanbul'dan Şişli ve Beşiktaş Belediyeleri ve Bursa'dan Nilüfer Belediyesi Gökkuşáğı Şehirleri Ağı'na katılmışlardır.

Hollanda - Amsterdam Pembe Gündem

1982'den bu yana Amsterdam'ın cinsel yönelim ya da cinsiyet kimlikleri farketmeksizin herkesin kendini güvende hissederek yaşadığı bir kent olması yönünde yerel yönetim birçok düzenlemeyi hayata geçirmiş ve geçirmeye de devam etmektedir. Bu çerçevede, Pembe Gündem de, LGBTİ+ kentliler açısından, LGBTİ+ örgütlerle birlikte belirlenmiş alanlarda sosyal politika hedeflerini içeren kent eylem planıdır. Translar, lezbiyen ve biseksüel kadınlar, göçmenler, çokkültürlü LGBTİ+'lar, yaşlı LGBTİ+'lar ve interseksler hedef gruplar olarak belirlenmiş ve bu grupların ihtiyaçları ve talepleri temelinde güvenlik, eğitim, gençlik, farklılık, bakım ve refah hizmetleri, sağlık ve sosyal hizmetler, spor, istihdam ve ekonomi, kültür ve bilgi alanlarında eylem planları hazırlanmış ve uygulamaya konmuştur.

Hollanda - Amsterdam - Dordrecht Dordrecht Beyannamesi

Amsterdam'ın Pembe Gündem'inde yer alan ve hayata geçirilen politikaların somut çıktılarında biri iş yaşamında transların güçlenmelerini, trans dostu istihdam ve iş koşulları yaratılmasını hedefleyen Dordrecht Beyannamesi'nin hazırlanmasıdır. Amsterdam'daki LGBTİ+ savunuculuk ağlarıyla birlikte hazırlanan Beyanname, transların iş yaşamlarında karşılaşılabildikleri ayrımcılık ve hak ihlalleriyle mücadele edilmesine yönelik bir çerçeve sunmaktadır.

Çocuk ve gençlerin kentsel katılım haklarına ilişkin iyi uygulama örnekleri

Kanada -British Columbia – Vancouver Kent Kaşifleri Programı

Kent kaşifleri programı, çocukların ve gençlerin kent planlama süreçlerine katılımlarını hedefleyen bir programdır. Eleştirel yapılandırmacı pedagojiyi katılımcı planlama yaklaşımlarıyla birleştiren çevre ve sürdürülebilirlik temelli bir eğitimin ardından 9-12 yaş aralığındaki çocuklar Vancouver şehrini keşfetmek ve ardından sosyal ve çevresel sorunlar karşısında çeşitli fikirler ve öneriler geliştirmişlerdir. Bu fikir ve öneriler tasarım modelleri, photovoice posterleri ve animasyonlara dönüştürülerek şehir planlamacılara sunulmuştur.

Yeni Zelanda – Auckland Ben Auckland'im: Çocuk ve Gençlerin Stratejik Eylem Planı

Auckland kentinin tüm bölgelerinden Auckland Konseyi ve Genç Danışma Paneli üyesi olarak 21 çocuk ve gencin seçildiği, 6000 çocuk ve gencin ise danışma kurulunda yer aldığı program kapsamında çocuk ve gençler Auckland kentinin çocuk ve genç dostu bir kent olması için stratejik eylem planı hazırlamışlardır. Katılım, aidiyet, sağlık ve iyilik hali, eğitim ve beceri gelişimi, bağlantısallık ve hareketlilik, oyun ve eğlence, Maori çocuk ve gençlerin güçlenmeleri olmak üzere yedi alana yönelik stratejiler belirlemişlerdir. Planda yer alan 200'den fazla eylem kent politikası olarak uygulamaya konmuştur. İlk defa 2013 yılında hazırlanan stratejik eylem planı üçer yıllık dönemleri kapsayacak biçimde hazırlanmaya devam edilmektedir. Stratejik planlama sürecine katılım sağlamak çocuk ve gençlerin demokrasi ve aktif yurttaşlığa ilişkin farkındalık kazanmalarını sağlamaktadır.

Portekiz – Gaia 'Tüm' Gençlere Daha Çok Söz Hakkı

Gaia Belediyesi 2017 yılından bu yana, stratejik eylem planı hazırlanması öncesinde bir yıla yayılan bir süreç içerisinde, kentin 15 farklı bölgesinden yaşları 13-30 arasında değişen genç, gençlik alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri temsilcileriyle biraraya gelmektedir. İstihdam, eğitim, sağlık ve iyilik hali, yaratıcılık ve kültür, sosyal içerme, katılım, gönüllülük ve gençlik çalışmaları alanlarına öncelik verilerek birlikte eylem planları ve katılımcı bütçe hazırlanmaktadır. Yaklaşık 500 kişinin doğrudan katılım gösterdiği süreç Gaia Belediyesi'ne bağlı Gençlik Konseyi ile belediye bünyesinde çalışan gençlik çalışanlarının kolaylaştırıcılığında gerçekleştirilmektedir. Eylem planında yer alan aktivitelerin uygulamaya konup konmadığı da gençler ve gençlik örgütlerince izlenmektedir.

Türkiye – İzmir - Seferihisar Çocuk Belediyesi

Çocukların belediye yönetimine katılmalarını ve çocuk haklarını gözetilen bir belediye yapılanmasını hedefleyen Seferihisar Belediyesi bünyesinde Çocuk Belediyesi yaşama geçirilmiştir. Seferihisar Çocuk Belediyesi çocuk hakları konusunda bilinç oluşturulmasına yönelik olarak farkındalık atölyeleri düzenlemektedir.

Türkiye Gençlik Politika Şartı

Gençlik Örgütleri Forumu Derneği, 2018 yılında, Türkiye'de gençlerin ulusal ve yerel karar alma

mekanizmalarına katılımlarının güçlendirilmesine yönelik somut öneriler geliştirdikleri Gençlik Politika Şartı'nı yayınladılar. Gençlik Politika Şartı, gençlerin karar alma süreçlerinde daimi katılım sağlayabilmelerine yönelik yenilikçi ve genç dostu modellerin olması gerekliliğini vurgulamakta, gençlerin, gençlik çalışanlarının ve gençlik alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin yerel yönetimler ve valilikler bünyesinde gençlikle ilgili konularda karar alma süreçlerinde dahil olabilmeleri için katılım mekanizmaları kurulması gerekliliğini savunmaktadır.

Türkiye - Bursa – Nilüfer Belediyesi Oyun Engel Tanımaz Parkı

Oyun Engel Tanımaz Parkı, kentsel yerleşim alanlarına ilişkin karar alma süreçlerine çocukların katılımlarının sağlamak, çocukların kentliliğe dair farkındalık kazanmasına yardımcı olmak ve kentsel mekanların engelli ve engelli olmayan herkese göre tasarlanması için kapasite oluşturmak gibi hedeflerle yola çıkılarak yaşama geçirilmiş bir park projesidir. Engelli ve engelli olmayan çocuklar bir araya gelerek birlikte oyun oynayabilecekleri bir parkı beraber tasarlamışlardır.

İngiltere- Londra Engelli Adaylara Fon Desteği

Londra'da uygulamaya konan Adaylara Fon Desteği Programı kapsamında belediye seçimlerinde aday olmak isteyen engellilerin seçim sürecinde ihtiyaç duydukları hizmetlere ulaşırken kullanabilecekleri bir fon bulunmaktadır. Fonun kalemleri arasında, ulaşım giderleri, kişisel destek

asistanı için giderler, iletişim giderleri (işaret dili çevirmeni desteği vb.), destekleyici teknolojilere yönelik harcamalar bulunmaktadır.

Türkiye - Antalya – Muratpaşa Belediyesi Yaşlı Meclisi

Antalya'da Muratpaşa Belediyesi bünyesindeki yaşlı meclisinin tüm üyeleri 60 yaşından büyük kent sakinlerinden oluşmaktadır. Sağlıklı yaşlanmanın mümkün olduğunu göstermek üzere çalışmalarına başlayan yaşlı meclisi, 65 yaş üstü kentlilerin sosyal ve eğitim aktiviteleri ile üretim aktivitelerini sürdürebildikleri bir hizmet modeli olan yaşlı evi modelini geliştirmişlerdir. Yaşlı evi modeli, bugün farklı kentlerde de uygulanmaktadır.

İspanya – Málaga Belediyesi Yaşlı Dernekleri Ağı

Málaga Belediyesi, Málaga'da ikamet eden yaşlı kent sakinlerinin kentle ilgili kararlara katılımları için kentte faaliyet gösteren 99 yaşlı derneğiyle doğrudan diyalog kurabilecekleri bir ağ kurmuştur. Kente dair kararlara yaşlıların katılabilmelerine yönelik olarak dernek temsilcileriyle bir araya gelme olanağı sağlayan aylık toplantılar gerçekleştirilmektedir.

KAYNAKÇA

1. Fenster, T. (2005). The Right to the Gendered City: Different Formations of Belonging in Everyday Life, *Journal of Gender Studies*, 14(3), 217-231, doi:10.1080/09589230500264109
2. Önkal, G. ve Sümer, O. (2014). Kentsel Dönüşüm, Dönüşen Yurttaşlık ve Kent Hakkı. içinde *Siyaset Bilimi Araştırmaları: Teori ve Türkiye Uygulamaları* (ss.101-126), A. Demirci (Ed.). Ankara: Seçkin Yayınları.
3. Uzunçarşılı-Baysal, C. (2011). Kent Hakkı Yeniden Hayat Bulurken, *Eğitim, Bilim, Toplum Dergisi*, 9 (36) Güz. 31-55.

ULUSLARARASI BELGELER

4. Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi. (2006). Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı. https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/charte_egalite_tr.pdf
5. Avrupa Birliği Fırsat Eşitliği Komisyonu. (1994). Kentte Kadınlar Avrupa Şartı. <https://www.hlrn.org/img/documents/1994%20-%20European%20Charter%20for%20Women%20in%20the%20City.pdf>
6. Avrupa Konseyi. (2016). Gençlerin Haklara Erişimi Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları. <https://rm.coe.int/1680702b6e>
7. Avrupa Konseyi. (2014). Engelliler için Eşit Fırsatlar ve Yerel ve Bölgesel Düzeyde Katılımlarının Desteklenmesi Avrupa Konseyi Tavsiye Kararı. <https://rm.coe.int/168071927b>
8. Avrupa Konseyi. (2012). 18 Yaşından Küçük Çocukların ve Gençlerin Katılımına İlişkin Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları. <https://rm.coe.int/168046c478>
9. Avrupa Konseyi. (2008). Avrupa Konseyi - Avrupa Kentsel Şartı 2 Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto. <https://rm.coe.int/urban-charter-ii-manifesto-for-a-new-urbanity-publication-a5-58-pages-/168095e1d5>
10. Avrupa Konseyi. (2003). Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı. <https://rm.coe.int/1680703901>
11. Avrupa Konseyi. (2001). Kentlilerin Yerel Kamu Yaşamına Katılımına İlişkin Tavsiye Kararı. <https://rm.coe.int/16804f513c>
12. Avrupa Konseyi. (1992). Avrupa Kentsel Şartı. <https://rm.coe.int/168071923d>
13. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler. (2011). Kentte İnsan Hakları Küresel Şartı-Gündemi. https://www.uclg-cisdp.org/sites/default/files/UCLG_Global_Charter_Agenda_HR_City_0.pdf
14. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler. (2011). Gwangju İnsan Hakları Şehirleri Deklarasyonu. https://www.uclg-cisdp.org/sites/default/files/Gwangju_Declaration_on_HR_City_final_edited_version_110524.pdf
15. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler. (2000). Kentte İnsan Haklarının Korunmasına İlişkin Avrupa Şartı. <https://issuu.com/cisdpdh/docs/europeen-charter-safeguarding-human-rights-city>
16. Birleşmiş Milletler. (2017). Habitat III Yeni Kentsel Gündem. <https://uploads.habitat3.org/hb3/NUA-English.pdf>

17. Birleşmiş Milletler. (2006). Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi.
<https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/EngellilerinHaklarinalliskinSozlesme.pdf>
18. Birleşmiş Milletler. (2005). Dünya Kent Hakkı Şartı.
<https://www.uclg-cisd.org/sites/default/files/World%20Charter%20for%20the%20Right%20to%20the%20City.pdf>
19. Birleşmiş Milletler. (1996). Habitat II Hedef ve İlkeler, Taahhütler ve Küresel Eylem Planı.
<https://webdosya.csb.gov.tr/db/habitat/editordosya/file/dokumanlar/Istanbul%20Deklerasyonu.pdf>
20. Birleşmiş Milletler. (1992). Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesi Gündem 21 Eylem Planı.
<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>
21. Birleşmiş Milletler. (1976). Habitat I Vancouver Deklarasyonu ve Vancouver Eylem Planı.
https://webdosya.csb.gov.tr/db/habitat/editordosya/file/dokumanlar/HABITAT%20I_The_Vancouver_Declaration_1976.pdf
22. UNESCO Dünya Kadın Forumu. (2004). Kadınların Kent Hakkı Şartı.
<https://www.hlrn.org/img/documents/WFW-%20%20Charter%20for%20Womens%20Right%20to%20the%20City%20-%202004.pdf>

GÜVENLİ VE EŞİT KENT POLİTİKALARI: *Uluslararası Standartlar Ve İyi Uygulama Örnekleri*

